

Хвороба Лайма у собак: діагностика, лікування і профілактика

Частина I

➤ За матеріалами **Меріл П. Літман**, професора кафедри клінічних наук Ветеринарної школи Пенсільванського університету

У статті висвітлено результати досліджень фахівців Американського Ветеринарного Коледжу, що стосуються діагностики, лікування і профілактики хвороби Лайма у собак.

Borrelia burgdorferi (Bb) – мікроорганізм-етіологічний чинник захворювання людей і тварин вперше описаного у м. Лайм, штат Коннектикут, у 1975 р., а відповідний клінічний симптомокомплекс був названий хворобою Лайма (син. бореліоз) [1-3]. Спірохета *B. burgdorferi* розповсюджується іксодовими кліщами, життєвий цикл яких детально вивчений [4]. Трансмісивний шлях передачі збудника у собак вважається основним, проте, в літературі описано випадки зараження при потраплянні збудника до організму реципієнта через плаценту, кров, сечу і молоко [5-12].

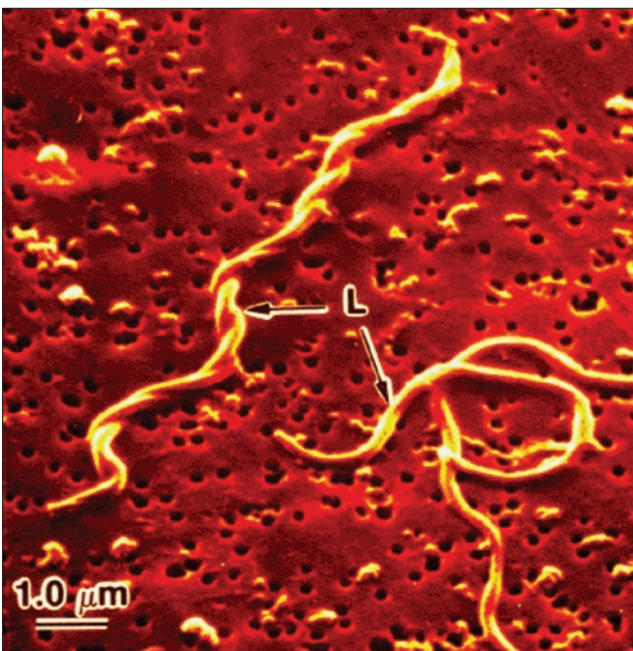
Зональність розповсюдження захворювання визначається ареалом переносиків. Припущення про можливість захворювання собак на бореліоз вперше зустрічається в літературі у 1984 і 1985 рр. [13, 14]. З того часу з'явилися тисячі публікацій, розроблено методи

серологічної діагностики і активної профілактики, проте питань не поменшало.

Актуальність і багатогранність проблеми та велика кількість питань навколо хвороби Лайма у собак обумовила організацію спеціалізованої дослідницько-консультативної групи з представників Американського Ветеринарного Коледжу. В результаті майже трирічної роботи було проаналізовано і узагальнено існуючу інформацію з приводу бореліозу собак, а отримані дані представлено у формі звіту-анкети, який відображав основні питання щодо даного захворювання і відповіді на них.

1. Яка клінічна симптоматика характерна для експериментального бореліозу собак?

У більшості людей з інфекцією *B. burgdorferi* розвиваються клінічні симптоми, характерні для грипу (слабкість, ломота в суглобах, мігруюча еритема), артрит та можливі ураження ССС, ЦНС і шкіри. В 10 % випадків перебіг асимптоматичний [1-3]. У собак все навпаки – 95 % інфікованих пацієнтів не демонструють різних симптомів; короткотривала лихоманка, анорексія і артрит – це практично весь перелік симптомів, які реєструються переважно у цуценят [15]. Після експериментальної інвазії собак породи бігль кліщами роду *Ixodes* спостерігалася сероконверсія, проте, симптомів так і не помітили [9, 16, 17]. У цуценят віком 6-12 тижнів на кінцівках, поблизу локалізації кліща, спостерігалась олігоартропатія, іноді з ознаками лімфаденопатії через 2-5 місяців після укусу кліща [9, 18-24]. Одужання наступало спонтанно через 3-4 дні, зрідка зустрічалися рецидиви. Поширення Bb відбувається як шляхом тканинної міграції, так і гематогенним шляхом [18]. У старших тварин (віком 12-26 тижнів) симптоми спостерігалися ще рідше і тривали до 1-2 днів [25, 26]. В зразках синовіальної рідини, отриманої методом артроцентезу, виявили велику кількість нейтрофілів [9, 13, 14]. В одній з публікацій йдеться про розвиток дегенеративної хвороби суглобів після перехворювання бореліозом: ці дані підтверджувалися результатами посмертного розтину еутаназованих цуценят-носіїв, у яких виявляли легку форму асептичного синовіту [9], проте, ці ж самі зміни спостерігали і у серонегативних та вакцинованих собак [27]. У ряді випадків природної інфекції у собак описані ураження нирок, серця, неврологічні і дерматологічні прояви, але в експерименті відтворити їх не вдалося. За

Borrelia burgdorferi, збудник хвороби Лайма, діаметр клітин складає 0,2-0,3 мкм, а довжина може перевищувати 15-20 мкм

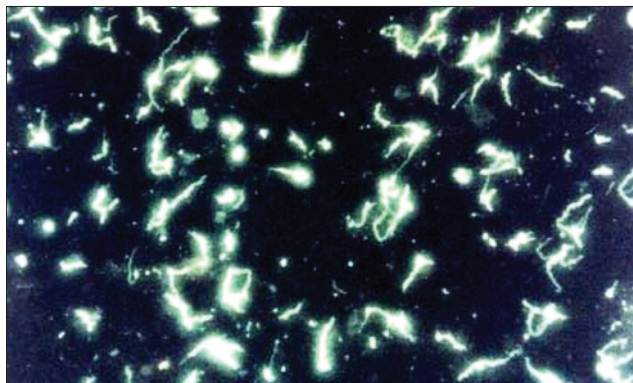
повідомленням д-ра М. J. Ryan з ветеринарного госпіталю Пенсільванського університету (Ryan VHUP), у 55% ретриверів з тромбоцитопенією і у 24 % здорових виявили антитіла, специфічні до Bb.

2. Наскільки часто бореліоз собак зустрічається у клінічній практиці?

Складність даного питання полягає в тому, що у ендемічних областях кількість серопозитивних собак досить значна, проте це ще не означає, що всі вони хворі. Якщо взяти до уваги те, що у деяких зонах 70-90 % здорових і клінічно хворих тварин серопозитивні [28-30], діагностика хвороби Лайма у кожному конкретному випадку дуже ускладнена. Повідомляється, що більше, ніж у 5% серопозитивних собак протягом 20-місячного періоду спостереження відзначається артропатія, але виявилось, що і у серонегативних тварини цей показник практично не відрізняється [15]. Знову таки, за даними Ryan VHUP, 37 % тварин із загальної групи і 57 % собак з поліартропатією були серопозитивними [31]. Д-р Ryan висловлює припущення про породну сприйнятливість у ретриверів, оскільки серед німецьких вівчарок, які страждали на артропатію, і здорових, відсоток серопозитивних тварин був однаковим (на відміну від ретриверів, у яких більше серопозитивних особин зустрічалося серед кульгавих).

3. Чи вважається нефропатія патогномонічною ознакою бореліозу у собак?

Існують повідомлення про розвиток імунно-опосередкованого гломерулонефриту, дифузного тубуляр-

Імунні комплекси борелії+мічені моноклональні антитіла у сироватці крові

ного некрозу та лімфоцитарно-інтерстиціального нефриту у серопозитивних собак, проте, дані потребують уточнення [11, 30, 32, 33]. У 30 % таких собак в різний час реєструвалися ознаки артриту, ще у 30 % проводилась вакцинація проти хвороби Лайма (лабрадор-ретривери, золотисті ретривери і шотландські вівчарки). Тварини з бореліозною нефропатією, як правило, належали до молодшої вікової групи, ніж пацієнти з нефропатіями іншого походження [32]. За повідомленням ряду авторів, у собак з нефропатією вдавалося виділити бореліозний антиген з сечі, а також ідентифікувати його посмертно у зрізах тканин нирок за допомогою мічених моноклональних антитіл [11,30,32].

Продовження у наступному номері

АЗИДИН-ВЕТ

Безкомпромісний щодо паразитів крові!

- єдиний вітчизняний препарат проти бабезіозу (піроплазмозу)
- виявляє активність проти протозойних паразитів родів ***Babesia, Trypanosoma, Theileria***
- придатний не лише для лікування, а й з профілактичною метою
- застосовується для лікування собак, котів, коней, ВРХ, овець, кіз
- собакам і котам для зменшення токсичності застосовується у 3,5%-ній концентрації
- найчастіше достатньо однієї ін'єкції